

**Grozījumi:**

13.01.2022. likums / LV, 19, 27.01.2022. / Stājas spēkā 10.02.2022.

Saeima ir pieņēmusi un Valsts  
prezidents izsludina šādu likumu:

## Sociālā uzņēmuma likums

### 1. pants. Likuma mērķis

Likuma mērķis ir veicināt sabiedrības dzīves kvalitātes uzlabošanu un sekmēt sociālās atstumtības riskam pakļauto iedzīvotāju grupu (turpmāk — mērķa grupa) nodarbinātību, radot sociālajiem uzņēmumiem labvēlīgu saimnieciskās darbības vidi.

### 2. pants. Sociālā uzņēmuma jēdziens

(1) Sociālais uzņēmums ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību, kurai šajā likumā noteiktajā kārtībā piešķirts sociālā uzņēmuma statuss un kura veic saimniecisko darbību, kas rada labvēlīgu un nozīmīgu sociālo ietekmi, nodarbinot mērķa grupas vai uzlabojot dzīves kvalitāti sabiedrības grupām, kuru dzīvi ietekmē sabiedrībai būtiskas problēmas (piemēram, sociālo, veselības aprūpes vai izglītības pakalpojumu sniegšana, kā arī specializētu preču ražošana), vai veicot citas sabiedrībai nozīmīgas darbības, kas rada ilgstošu pozitīvu sociālo ietekmi (piemēram, iekļaujošas pilsoniskas sabiedrības veidošana, atbalsts zinātnei, vides aizsardzība un saglabāšana, dzīvnieku aizsardzība vai kultūras daudzveidības nodrošināšana).

(2) *(Zaudējusi spēku ar 01.04.2021. Sk. Pārejas noteikumu 3. punktu)*

*(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 13.01.2022. likumu, kas stājas spēkā 10.02.2022.)*

### 3. pants. Mērķa grupu noteikšana

Mērķa grupas nosaka Ministru kabinets, analizējot valsts sociālekonomisko stāvokli un tā ietekmi uz atsevišķām personu grupām.

### 4. pants. Labklājības ministrijas kompetence sociālo uzņēmumu regulēšanā

(1) Labklājības ministrija izstrādā politikas plānošanas dokumentus un sociālo uzņēmumu atbalsta programmas, kā arī savā tīmekļvietnē publicē:

- 1) informāciju par sociālajiem uzņēmumiem pieejamām atbalsta programmām un citiem atbalsta instrumentiem;
- 2) metodiskos ieteikumus šajā likumā minēto darbības pārskata veidlapu sagatavošanai;
- 3) metodiskos ieteikumus sociālā uzņēmuma statusa iegūšanai nepieciešamo dokumentu izstrādei;

4) labās prakses apkopojumu par sociālo uzņēmumu projektiem, tostarp par sociālo uzņēmumu atbalsta projektiem un to īstenošanas rezultātiem;

5) sociālās ietekmes izvērtēšanas vadlīnijas.

(2) Lai izvērtētu atbalsta programmu efektivitāti, Labklājības ministrija reizi divos gados sagatavo iesniegšanai Ministru kabinetam informatīvo ziņojumu par sociālo uzņēmumu darbību un attīstību.

(3) Labklājības ministrija nodrošina komercdarbības atbalsta nosacījumu piemērošanu un kontroli šā panta pirmās daļas 1. punktā minēto atbalsta programmu ietvaros.

*(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 13.01.2022. likumu, kas stājas spēkā 10.02.2022.)*

## **5. pants. Sociālā uzņēmuma statusa piešķiršana**

(1) Sabiedrība ar ierobežotu atbildību var pretendēt uz sociālā uzņēmuma statusa iegūšanu, ja:

1) tai saskaņā ar Valsts ieņēmumu dienesta administrēto nodokļu (nodevu) parādnieku datubāzē pieejamo informāciju nav nodokļu, nodevu, tai skaitā valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu, parādu, kas kopsummā pārsniedz 150 euro;

2) tai nav pasludināts juridiskās personas maksātnespējas process vai uzsākta likvidācija, tās saimnieciskā darbība nav apturēta vai pārtraukta;

3) tā nav uzskatāma par administratīvi sodītu par pārkāpumu:

a) nodokļu jomā, ja tas saistīts ar informatīvās deklarācijas par darba ņēmējiem iesniegšanas termiņa neievērošanu,

b) darba tiesisko attiecību jomā, ja tas saistīts ar darba līguma nenoslēgšanu rakstveida formā vai valsts noteiktās minimālās mēneša darba algas nenodrošināšanu, vai atšķirīgas attieksmes aizlieguma pārkāpšanu,

c) darba aizsardzības jomā, ja tas saistīts ar darbā notikuša nelaimes gadījuma neizmeklēšanu, kura rezultātā nodarbinātajam radušies smagi veselības traucējumi vai iestājusies viņa nāve, vai ja tas saistīts ar pārkāpumu, kas rada tiešus draudus nodarbināto drošībai un veselībai,

d) patērētāju tiesību aizsardzības jomā, izņemot gadījumu, kad pārkāpums ir novērsts un sabiedrības ar ierobežotu atbildību darbība ir savienojama ar sociālā uzņēmuma statusu,

e) sociālā uzņēmuma darbības jomā, izņemot gadījumu, kad pārkāpums ir novērsts un sabiedrības ar ierobežotu atbildību darbība ir savienojama ar sociālā uzņēmuma statusu;

4) tā pēdējā gada laikā (izņemot gadījumu, kad likumā paredzēts ilgāks sodāmības vai pārkāpuma konstatēšanas juridisko seku termiņš) nav izdarījusi būtisku pārkāpumu negodīgas komercprakses, reklāmas vai sociālā uzņēmuma darbības jomā vai citu būtisku pārkāpumu, kas radījis vai varēja radīt kaitējumu mērķa grupas personai.

(2) Sociālā uzņēmuma statusu piešķir sabiedrībai ar ierobežotu atbildību, ja tā atbilst šā panta pirmajā daļā noteiktajiem kritērijiem un ja:

1) tās statūtos noteiktie mērķi atbilst šā likuma mērķim un tā veic šā likuma 2. pantā minēto saimniecisko darbību;

2) tās dalībnieku sapulce ir pieņēmusi lēmumu par sociālā uzņēmuma statusa iegūšanu. Dalībnieku sapulces lēmums par sociālā uzņēmuma statusa iegūšanu ir pieņemts, ja par to nodotas ne mazāk kā divas trešdaļas no sapulcē pārstāvētajām balsīm un statūtos nav noteikts lielāks šāda lēmuma pieņemšanai nepieciešamais balsu skaits;

3) tā iegūto peļņu nesadala, bet iegulda statūtos noteikto mērķu sasniegšanai;

4) tā nodarbina algotus darbiniekus;

5) uzņēmuma izpildinstitūcijā, pārraudzības institūcijā vai konsultatīvajā institūcijā, ja tāda izveidota, ir iesaistīts mērķa grupas pārstāvis vai mērķa grupu pārstāvošas biedrības vai nodibinājuma pārstāvis, vai konkrētās jomas eksperts.

(3) Sociālais uzņēmums visā tā darbības laikā nodrošina atbilstību šā panta pirmajā un otrajā daļā minētajiem kritērijiem.

(4) Labklājības ministrija pieņem lēmumu par sociālā uzņēmuma statusa piešķiršanu, atteikumu piešķirt sociālā uzņēmuma statusu, sociālā uzņēmuma statusa atņemšanu vai atcelšanu.

(5) Sociālā uzņēmuma statusu iegūst ar dienu, kad stāties spēkā Labklājības ministrijas lēmums par sociālā uzņēmuma statusa piešķiršanu.

(6) Ministru kabinets nosaka sociālā uzņēmuma statusa iegūšanai iesniedzamos dokumentus un to iesniegšanas kārtību, sociālā uzņēmuma statusa piešķiršanas kārtību, kā arī prasības algoto darbinieku nodarbināšanai sociālajā uzņēmumā.

*(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 13.01.2022. likumu, kas stājas spēkā 10.02.2022.)*

## **6. pants. Sociālo uzņēmumu komisija**

(1) Lai izvērtētu pretendenta atbilstību sociālā uzņēmuma statusam vai reģistrēta sociālā uzņēmuma darbību, Labklājības ministrija izveido Sociālo uzņēmumu komisiju (turpmāk — komisija) un nodrošina tās darbību.

(2) Komisija ir koleģiāla konsultatīva institūcija, kuras sastāvā vienādā skaitā ir pilnvarotas amatpersonas, kā arī biedrību un nodibinājumu pārstāvji. Komisijas nolikumu apstiprina Ministru kabinets, bet personālsastāvu — Labklājības ministrija.

(3) Komisija sniedz Labklājības ministrijai motivētu atzinumu par:

1) pretendenta atbilstību šā likuma 5. panta otrās daļas 1. punkta prasībām;

2) reģistrēta sociālā uzņēmuma darbības atbilstību šā likuma 5. panta otrās daļas 1. punkta prasībām un Ministru kabineta noteiktajiem darbības rādītājiem.

(4) Komisijas locekļi, kas nav pilnvarotas amatpersonas, par darbu komisijā saņem atlīdzību, kuras apmēru un izmaksāšanas kārtību nosaka Ministru kabinets.

(5) Kārtību, kādā izvirza un iekļauj komisijas sastāvā biedrību un nodibinājumu pārstāvjus, nosaka Ministru kabinets.

*(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 13.01.2022. likumu, kas stājas spēkā 10.02.2022.)*

## **7. pants. Sociālo uzņēmumu reģistrs**

(1) Sociālo uzņēmumu reģistrā (turpmāk — reģistrs) elektroniskā formā ieraksta ziņas par sociālo uzņēmumu. Reģistrā jaunākos (aktuālākos) datus iekļauj, vienlaikus saglabājot iepriekš iekļautos (vēsturiskos) datus.

(2) Reģistru ved un savā tīmekļvietnē publicē Labklājības ministrija.

(3) Reģistrs ir publiski pieejams, izņemot datus, kuru pieejamība ierobežota saskaņā ar normatīvajiem aktiem par komercnoslēpumu un datu aizsardzību.

(4) Reģistra vešanas, aktualizēšanas un izmantošanas kārtību, kā arī reģistra datu saturu nosaka Ministru kabinets.

## **8. pants. Atbalsts sociālajam uzņēmumam**

(1) Sociālais uzņēmums neietver ar uzņēmumu ienākuma nodokli apliekamajā bāzē šādus izdevumus:

1) mērķa grupā ietilpstošo sociālā uzņēmuma darbinieku rekreācijas un sociālās iekļaušanas pasākumu nodrošināšanai;

2) mērķa grupā ietilpstošo personu integrācijai darba tirgū un dzīves kvalitātes uzlabošanai;

3) tādu aktīvu iegādei, kuri kalpo sociālā uzņēmuma statūtos noteikto mērķu sasniegšanai;

4) mērķa grupā ietilpstošo personu sociālās integrācijas pasākumu nodrošināšanai;

5) ziedojumus sabiedriskā labuma organizācijai tādiem mērķiem, kuri atbilst sociālā uzņēmuma statūtos noteiktajiem mērķiem, ja ziedojuma saņēmējs līdz pārskata gada beigām ziedotājam ir sniedzis informāciju par ziedojuma izlietojumu.

(2) Pašvaldība ir tiesīga piešķirt sociālajam uzņēmumam nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumus atbilstoši likumā "Par nekustamā īpašuma nodokli" noteiktajai kārtībai.

(3) Publiskas personas kustamo mantu var nodot bez atlīdzības sociālā uzņēmuma īpašumā atbilstoši Publiskas personas mantas atsavināšanas likumā noteiktajai kārtībai.

(4) Publiska persona, publiskas personas kapitālsabiedrība, kapitālsabiedrība, kurā publiskas personas daļa pamatkapitālā atsevišķi vai kopumā pārsniedz 50 procentus, kā arī kapitālsabiedrība, kurā vienas vai vairāku publisku personu kapitālsabiedrību daļa pamatkapitālā atsevišķi vai kopumā pārsniedz 50 procentus, ir tiesīga nodot tai piederošo mantu sociālajam uzņēmumam bezatlīdzības lietošanā atbilstoši Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likumā noteiktajai kārtībai.

(4<sup>1</sup>) Sabiedriskā labuma organizācija var izlietot savus finanšu līdzekļus sabiedrības ar ierobežotu atbildību dibināšanai ar nosacījumu, ka šī sabiedrība sešu mēnešu laikā kopš dibināšanas iegūst sociālā uzņēmuma statusu. Ja sabiedrība ar ierobežotu atbildību sešu mēnešu laikā kopš dibināšanas neiegūst sociālā uzņēmuma statusu vai statuss tiek zaudēts, tai ir pienākums nodrošināt, ka sabiedriskā labuma organizācija atgūst ieguldītos līdzekļus.

(5) Sociālais uzņēmums statūtos noteikto mērķu sasniegšanai ir tiesīgs piesaistīt brīvprātīgā darba veicējus darbībām, kas nav saistītas ar uzņēmuma pārvaldi un grāmatvedību, kā arī uzņēmuma pamatfunkcijām.

(6) Komerclikuma atbalsta piešķiršanas kārtību un nosacījumus nosaka Ministru kabinets.

*(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 21.04.2022. likumu, kas stājas spēkā 17.05.2022. 4.<sup>1</sup> daļa stājas spēkā 17.05.2022. Sk. pārejas noteikumu 4. punktu)*

## **9. pants. Sociālā uzņēmuma darbības nosacījumi un ierobežojumi**

(1) Sociālā uzņēmuma pārskata gads sakrīt ar kalendāra gadu.

(2) Sociālais uzņēmums peļņu (jebkurā pārskata gadā gūto) nesadala dividendēs.

(3) Sociālais uzņēmums nav tiesīgs izdarīt dividenžu izmaksas vai izmaksas pamatkapitāla samazināšanas gadījumā, kā arī citas izmaksas Komerclikuma 182. panta izpratnē.

(4) Sociālā uzņēmuma mantu un finanšu līdzekļus atļauts izmantot tikai statūtos norādītajiem mērķiem.

(5) *(Izslēgta ar 13.01.2022. likumu)*

(6) Sociālais uzņēmums nav tiesīgs:

1) veikt sistemātiskus darījumus ar vērtspapīriem vai nekustamo īpašumu, izņemot telpu iznomāšanu vai izīrēšanu;

2) darboties tādās jomās kā sprāgstvielu, ieroču un munīcijas ražošana un tirdzniecība, alkoholisko dzērienu ražošana (izņemot mazās alkoholisko dzērienu darītavas), tabakas izstrādājumu ražošana un tirdzniecība, azartspēles un derības, finanšu un apdrošināšanas darbības vai jomās, kas apdraud sabiedrības drošību un veselību;

3) izsniegt aizdevumus, izņemot aizdevumus mērķa grupām, ja tas paredzēts sociālā uzņēmuma statūtos.  
(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 13.01.2022. likumu, kas stājas spēkā 10.02.2022.)

#### **10. pants. Sociālā uzņēmuma darbības uzraudzība**

(1) Sociālais uzņēmums katru gadu līdz 1. maijam iesniedz Labklājības ministrijai iepriekšējā gada darbības pārskatu (turpmāk — darbības pārskats).

(2) Labklājības ministrija organizē sociālā uzņēmuma darbības izvērtēšanu.

(3) Ministru kabinets nosaka:

- 1) sociālā uzņēmuma uzraudzības kārtību, darbības rādītājus un to izvērtēšanas kritērijus;
- 2) sociālā uzņēmuma darbības pārskata veidlapas saturu un tās aizpildīšanas un iesniegšanas kārtību.

#### **11. pants. Sociālā uzņēmuma statusa zaudēšana**

(1) Sociālā uzņēmuma statusu atceļ, ja iestāties viens no šādiem nosacījumiem:

- 1) saņemts sociālā uzņēmuma iesniegums par statusa atcelšanu;
- 2) komercdarbību regulējošos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā izbeigta sociālā uzņēmuma statusu ieguvušas sabiedrības ar ierobežotu atbildību darbība;
- 3) sabiedrība ar ierobežotu atbildību pieņēmusi lēmumu par reorganizāciju, izņemot šā panta otrajā daļā minēto gadījumu.

(2) Sociālā uzņēmuma statuss saglabājas, ja tiek apvienotas tādas sabiedrības ar ierobežotu atbildību, kurām visām piešķirts sociālā uzņēmuma statuss.

(3) Labklājības ministrija var lemt par sociālā uzņēmuma statusa atņemšanu, ja konstatēta neatbilstība šā likuma 5. panta pirmajā vai otrajā daļā minētajiem kritērijiem vai Ministru kabineta noteiktajiem darbības rādītājiem.

(4) Ja tiek konstatēts kāds no šā panta trešajā daļā minētajiem iemesliem, bet turpmākā sociālā uzņēmuma darbība ir savienojama ar sociālā uzņēmuma statusu, Labklājības ministrija nosaka termiņu pārkāpumu vai neatbilstību novēršanai vai sociālā uzņēmuma darbības pilnveidei, lai turpmāk nepieļautu pārkāpumus vai neatbilstības. Sociālajam uzņēmumam ir pienākums iesniegt Labklājības ministrijai informāciju, kas apliecina konstatēto pārkāpumu vai neatbilstību novēršanu un sociālā uzņēmuma darbības pilnveidi.

(5) Labklājības ministrija atņem sociālā uzņēmuma statusu, ja:

- 1) noteiktajā termiņā pārkāpums vai neatbilstība nav novērsti;
- 2) turpmākā sociālā uzņēmuma darbība nav savienojama ar sociālā uzņēmuma statusu izdarīto pārkāpumu vai neatbilstību dēļ.

(6) Lēmuma par sociālā uzņēmuma statusa atņemšanu pārsūdzēšana neaptur šā lēmuma darbību.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 13.01.2022. likumu, kas stājas spēkā 10.02.2022.)

#### **12. pants. Sociālā uzņēmuma statusa zaudēšanas sekas**

(1) Ja sociālā uzņēmuma statuss tiek atņemts, sociālais uzņēmums 30 dienu laikā pēc statusa atņemšanas veic uzņēmumu ienākuma nodokļa un iedzīvotāju ienākuma nodokļa pārrēķinu un samaksā nodokļus vispārējā kārtībā par tiem pārskata gadiem, kuros attiecīgais sociālais uzņēmums ir pieļāvis šā likuma 11. panta trešajā daļā norādītās neatbilstības noteiktajiem kritērijiem vai pārkāpumus savā darbībā, tai skaitā nokavējuma naudu saskaņā ar likuma "Par nodokļiem un nodevām" noteikumiem.

(2) Par taksācijas periodu, kurā sabiedrība ar ierobežotu atbildību zaudējusi sociālā uzņēmuma statusu,

nekustamā īpašuma nodokli aprēķina vispārējā kārtībā, nepiemērojot nodokļa atvieglojumu.

### 13. pants. Sociālā uzņēmuma statusa atkārtota iegūšana

(1) Ja sabiedrībai ar ierobežotu atbildību atņemts sociālā uzņēmuma statuss, tās iesniegumu par sociālā uzņēmuma statusa atkārtotu iegūšanu pēc būtības izskata ne agrāk kā pēc 12 mēnešiem, termiņu skaitot no dienas, kad stāties spēkā lēmums par sociālā uzņēmuma statusa atņemšanu.

(2) Lēmums par atteikumu izskatīt pēc būtības šā panta pirmajā daļā minēto iesniegumu neliedz iesniegt šādu iesniegumu atkārtoti pēc šā panta pirmajā daļā minētā termiņa beigām.

### Pārejas noteikumi

1. Reģistrā iekļauj ziņas par sabiedrībām ar ierobežotu atbildību, kas pirms 2018. gada 1. aprīļa ieguvušas darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 9.1.1. specifiskā atbalsta mērķa "Palielināt nelabvēlīgākā situācijā esošu bezdarbnieku iekļaušanos darba tirgū" 9.1.1.3. pasākuma "Atbalsts sociālajai uzņēmējdarbībai" dalībnieka statusu. Par biedrībām un nodibinājumiem, kas pirms 2018. gada 1. aprīļa ieguvuši iepriekš minēto statusu, ziņas reģistrā iekļauj līdz 2022. gada 31. decembrim vai līdz brīdim, kad atkārtoti tiek pieprasīts finanšu atbalsts šā pasākuma ietvaros.

2. Šajā likumā noteikto pretendentu atbilstības un sociālo uzņēmumu darbības izvērtēšanu, sociālā uzņēmuma statusa piešķiršanu un reģistra darbības nodrošināšanu līdz 2029. gada 31. decembrim Labklājības ministrija īsteno Eiropas Savienības politiku instrumentu ietvaros.

*(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 13.01.2022. likumu, kas stājas spēkā 10.02.2022.)*

3. Šā likuma 2. panta otrā daļa zaudē spēku ar 2021. gada 1. aprīli.

4. Šā likuma 8. panta 4.<sup>1</sup> daļa stājas spēkā vienlaikus ar attiecīgiem grozījumiem Sabiedriskā labuma organizāciju likumā par sabiedriskā labuma organizācijām noteiktajiem saimnieciskās darbības ierobežojumiem.

*(13.01.2022. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 10.02.2022.)*

5. Ministru kabinets līdz 2022. gada 30. jūnijam izdara grozījumus Ministru kabineta 2018. gada 27. marta noteikumos Nr. 173 "Noteikumi par sociālās atstumtības riskam pakļauto iedzīvotāju grupām un sociālā uzņēmuma statusa piešķiršanas, reģistrēšanas un uzraudzības kārtību" atbilstoši grozījumiem šā likuma 5. panta sestajā daļā. Līdz attiecīgo grozījumu spēkā stāšanās dienai, bet ne ilgāk kā līdz 2022. gada 30. jūnijam piemērojami Ministru kabineta 2018. gada 27. marta noteikumi Nr. 173 "Noteikumi par sociālās atstumtības riskam pakļauto iedzīvotāju grupām un sociālā uzņēmuma statusa piešķiršanas, reģistrēšanas un uzraudzības kārtību", ciktāl tie nav pretrunā ar šo likumu.

*(13.01.2022. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 10.02.2022.)*

Likums stājas spēkā 2018. gada 1. aprīlī.

Likums Saeimā pieņemts 2017. gada 12. oktobrī.

Valsts prezidents R. Vējonis

Rīgā 2017. gada 25. oktobrī